

Durmuş Hocaoğlu

Dersimiz Milliyetçilik: XXIX

Millet: Bir “Büyük Âile”: 2

Yeniçağ, “Analiz”, 13 Mayıs 2007, Pazar., s.12
“Analiz” Sıra No: 525; 2007-040; Mayıs-05

YENİÇAĞ

Milliyetçilik olgusu, milliyetçilik kelimesinin hiç bilinmediği devirlerde de hep var olduğu gibi, bugün dahi, bu kelimenin adının anılmadığı yerlerde yine vardır. Bu, “böyle”dir, bugüne kadar böyle olmuştur ve esâsen insanın tabiatı kökten değişip bir başka tabiata tahvîl olmadığı müddetçe de böyle olacağından şüphe duyulamaz.

Zîra, kişi, tek başına “insan” olamaz. Bundan evvel bir başka yazımda nisbeten biraz daha mufassal sayılabilecek şekilde anlatmağa çalıştığım gibi, cemiyet hâricinde “tekil insan” yoktur, olmadı, olamıyor; fizyolojik olarak “humanus” olsa dahi “hominisation” süreci dışında kaldığı için “quasi-modo”, yâni “insanımsı” olmaktan ileriye geçemiyor. Çünkü, Aveyron’lu Victor münâsebetiyle Itard’ın verdiği hüküm mücbince, “hominisation”, yâni insanlaşma, tabîi ve doğal (natürel ve fizikal) değil mânevî-kültürel bir süreç olduğundan, insan topluluğunda herkesin birbirinin hem talebesi hem muallimi olmasıyla gerçekleşebiliyor. Bu süreç nasıl olmaktadır? Çok basite ircâ edelim: Kişinin, içinde yaşadığı cemiyetle maddî olduğundan daha ziyâde manevî-kültürel münâsebetler te’sis etmesiyle. Beri yandan, bu münâsebetler örgüsünün en sıhhatlisi ve en kavîsi ise hiç şüphesiz, “âile”dir ve bir cemiyet de topyekûn ele alındığında, ne ölçüde “âile-benzeri” bir dayanışma bağı kurabiliyorsa o kadar sağlam ve o kadar sağlıklı bir cemiyet oluveriyor. İşte, bu sebeple, âile-benzeri bağı en mükemmel şekilde te’sis edilebildiği cemiyetler milletler olmaktadır ve bunun içindir ki, Millet, bir “Büyük Âile”dir. Böyle bir “Büyük Âile” te’sis edebilmiş cemiyetler, adına ne denmiş olursa olsun, bugünkü literatürde “millet” olarak adlandırılan cemiyetlerdir; velev ki “millet” kelimesi kullanılmış olsun ya da olmasın. Mükerreren: Kelime, kadîm physeistlerin iddia ettiğinin aksine nesnenin kendisi değildir; ancak, Kratylos diyalogunda Sokrates’in – daha doğrusu Sokrates ağzıyla Platon’un - müdâfaa ettiği gibi, kelimeler de nesneye uygun seçilmeli, yâni, zarf mazrûfu ifâde edebilmelidir.

Burası şimdi tam da, “millet”i “**mânevi bir aile**” olarak târif eden Ernest Renan’dan bir iktibasın sırası olsa gerek[*]:

Millet denilen o kutsal şeyin kuruluşunda insan her şeydir. Maddi olan hiçbir şey bu kuruluşa kâfi gelmez. Bir millet, tarihin derin karışıklıklarından hâsıl olan mânevî bir varlıktır, toprak şeklinin tâyin ettiği muayyen bir grup değil, **mânevi bir ailedir**./....

Bir millet bir ruhtur, mânevî bir varlıktır. Bu ruhu, bu mânevî varlığı, hakikatte bir olan iki şey teşkil eder. Biri mazide, öteki haldedir. Biri, müşterek olarak zengin bir hâtıralar

mirasına konmadır. Öteki, bugünkü birlikte yaşama rızası, tüm olarak elde edilen mirası değerlendirmeye devam etme iradesidir. İnsan, eti, kemiği ve ruhu ile bir anda yaratılan bir şey değildir. Millet de fert gibi, cehitler, feragatler, fedakârlıklarla dolu bir mazinin muhassalasıdır./...Geçmişte müşterek şanlar, şerefler idrâk etmiş olmak, halde müşterek bir iradeye sahip bulunmak, birlikte büyük işler başarmış olmak, gene böyle işler başarmak istemek, işte millet olmak için ana şartlar! İnsan, katlandığı fedakârlıklar, çektiği ıstıraplar nispetinde sever./...

Maziden kalan, müşterek bir san ve şeref ve acılar mirası; gelecek için, gerçekleştirilecek müşterek bir program. Birlikte ıstırap çekmiş, haz duymuş, ümitmiş olmak, işte müşterek gümrüklerden ve stratejik mülâhazalara uygun hudutlardan daha iyi şeyler; işte ırk ve dil değişikliklerine rağmen anlaşılabilir şeyler! Biraz evvel “birlikte acı çekmiş olmak” diyordum; evet müşterek ıstırap, hazdan ziyade birleştirir. Milli hâtıralar bahsinde, yaslar zaferlerden iyidir; çünkü onlar birtakım vazifeler yükler, müşterek cehitler emreder.

[*] Renan (Joseph Ernest), “Millet Nedir?” (11 Mart 1882’de Sorbonne’da verilen konferans), *Nutuklar ve Konferanslar (Discours et Conférences)*, Çeviren: Ziya İshan., M.E.B. Yayınları., Ankara, 1946

